

Zagrożenia zdrowotne związane z pracą pielęgniarki

Praca pielęgniarki należy do trudnych, jest złożona i ma wielowymiarowy charakter. Niezbędna jest w niej konieczność posiadania dużej sprawności manualnej przy czynnościach zabiegowych i pielęgnacyjnych. Ponadto od pielęgniarki wymagane jest prowadzenie dokumentacji, obsługa sprzętu i urządzeń medycznych, zbieranie wywiadu o stanie zdrowia pacjenta, edukacja prozdrowotna pacjentów i ich rodzin oraz promocja zdrowia. Każda z tych wymienionych czynności niesie ze sobą ryzyko zagrożenia¹.

Pielęgniarki ze względu na wykonywane obowiązki i ryzyko kontaktu z czynnikami szkodliwymi, a także obciążenia psychospołeczne związane ze sposobem wykonywanej pracy są narażone na wiele zagrożeń zawodowych. Zagrożenia związane z pracą, jak i profilaktyka obecne były już w starożytności. Hipokrates na przykład zauważył, że „istnieje sporo rzemiosł i sztuk, które sprowadzają na ludzi zajmujących się nimi wiele plag i cierpień”². Z kolei Ramazzini – odkrywca współczesnej medycyny pracy, usystematyzował problemy zdrowotne, przedstawił typowe objawy wielu chorób zawodowych, a zawody medyczne umieścił na 2. miejscu (po górnictwie) pod względem zagrożenia zawodowego w pracy³.

Szkodliwe czynniki, na które narażona jest pielęgniarka powodują nie tylko negatywne skutki zdrowotne w postaci chorób zawodowych lub wypadków w pracy, ale także ograniczają skuteczność pracy pielęgniarek lub są przyczyną błędów w działaniu⁴.

2.1. Definicja i charakterystyka zagrożenia zawodowego

Zagrożenia zawodowe, które występują w środowisku pracy dzielą się na dwie grupy. Pierwszą stanowią czynniki niebezpieczne – zagrażające wypadkami przy pracy (np. poruszające się urządzenia, ostre narzędzia, wystające elementy). Zdarzenie niebezpieczne

---

¹ M. Tartas, G. Derewicz, M. Walkiewicz, W. Budziński, *Źródła stresu zawodowego w pracy pielęgniarek zatrudnionych w oddziałach o dużym obciążeniu fizycznym i psychicznym – hospicjum oraz chirurgii ogólnej*, „Annales Academiae Medicae Gedanensis” 2009, nr 39, s. 145-146.

² Zob.: *Higiena. Profilaktyka w zawodach medycznych. Wybrane zagadnienia*, red. J. Marcinkowski, Akademia Medyczna im. K. Marcinkowskiego, Poznań 2002, s. 15-243.

³ K. Kowalczyk, E. Krajewska – Kułak, K. Ostapowicz – Vandame, W. Kułak, *Narażenie na czynniki niebezpieczne i szkodliwe w pracy pielęgniarek i położnych*, „Problemy Pielęgniarstwa” 2010, t. 18, z. 3, s. 353.

⁴ E. Kuriata, A. Felińczak, J. Grzebieluch, M. Szachniewicz, *Czynniki szkodliwe oraz obciążenia pracą pielęgniarek zatrudnionych w szpitalu. Część II*, „Pielęgniarstwo i Zdrowie Publiczne” 2011, nr 3, s. 269.

można uznać za wypadek przy pracy w sytuacji, gdy wywołane jest nagłą przyczyną zewnętrzną powodującą uraz lub śmierć. Poza tym nastąpić musi podczas:

- wykonywania lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych,
- wykonywaniem lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez wyraźnego polecenia,
- pozostawiania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy⁵.

Wykaz czynników, które mogą powodować wypadki w pracy pielęgniarki przedstawia tabela 1.

Tab. 1 Czynniki mogące powodować wypadki

<p>Czynniki mogące powodować wypadki</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>śliskie nawierzchnie</u> – możliwość urazów w wyniku poślizgnięcia, potknięcia i upadku zwłaszcza w sytuacji udzielenia pomocy w nagłych przypadkach • <u>igły, ostre narzędzia i krawędzie, stłuczone szkło</u> – możliwość urazów w wyniku ukłucia, przecięcia, przekłucia • <u>gorące urządzenia sterylizujące, gorące gazy i ciecze</u> – możliwość poparzeń • <u>prąd elektryczny</u> – możliwość porażenia w przypadkach wadliwie działającego sprzętu elektrycznego • <u>źle umocowany sprzęt i aparatura medyczna</u> – możliwość urazów nóg, stóp przez spadające przedmioty • <u>butle ze sprężonymi gazami (np. tlenem), gazy anestetyczne (m.in.: bromek etylu, chlorek etylu, halo tan, tlenek azotu)</u> – możliwość urazów na skutek wybuchu • <u>stosowane substancje chemiczne</u> – możliwość ostrego zatrucia, poparzeń chemicznych w przypadku stosowania środków
---	--

⁵ J. T. Marcinkowski, A. Klimberg, D. Delikat – Dudek, *Biologiczne zagrożenia zawodowe w ocenie pielęgniarek i położnych*. Materiały zjazdowe: I Podlaska Konferencja Naukowo – Szkoleniowa. Pielęgniarstwo we Współczesnej Medycynie, Białystok 2000, s. 353.

	<p>chemicznych bez rękawic ochronnych, możliwość wystąpienia alergii</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>podnoszenie ciężarów(pacjentów, sprzętu medycznego)</u> – możliwość nagłego wystąpienia zespołu bólów pleców
--	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: A. Frąckowiak, *Zagrożenia w pracy pielęgniarki środowiskowej*, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach” 2010, nr 1 (6), s. 55.

Odrębną grupę stanowią czynniki biologiczne, chemiczne i fizyczne. Są to czynniki zaliczane do choroby zawodowej i są podstawą do roszczeń odszkodowawczych⁶.

---

⁶ Z. Jethon, *Zagrożenia zawodowe w pielęgniarstwie*. Materiały zjazdowe: I Podlaska Konferencja Naukowo – Szkoleniowa. Pielęgniarstwo we Współczesnej Medycynie, Białystok 2000, s. 97-98.